

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОБЛІК І ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ"
для студентів спеціальності
8.03050901 "Облік і аудит"
усіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри бухгалтерського обліку.
Протокол № 1 від 27.08.2015 р.

Укладачі: С. В. Лабунська
О. В. Прокопішина
Н. В. Курган

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій" для студентів спеціальності 8.03050901 "Облік і аудит" усіх форм навчання / уклад. С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина, Н. В. Курган. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 64 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями, плани лекцій та практичних занять, матеріали для закріплення знань (індивідуальне завдання, завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), порядок оцінювання набутих знань.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050901 "Облік і аудит" усіх форм навчання.

Вступ

Міжнародне економічне співробітництво має великий вплив на рівень розвитку економіки кожної країни і світового прогресу в цілому. Складовим елементом такого співробітництва є зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання різних країн.

На сучасному етапі розвитку економіки України значна частина вітчизняних підприємств і організацій здійснює операції на зовнішніх ринках. Зовнішньоекономічна діяльність вітчизняного підприємства стає важливою і невід'ємною сферою його господарської діяльності.

Головною ознакою зовнішньоекономічної діяльності резидентів України є здійснення усіх операцій в іноземній валюті, через що існують особливі вимоги до фінансового і податкового обліку такої діяльності. Облік і оподаткування зовнішньоекономічних операцій, пов'язаних з експортом та імпортом товарів і послуг, купівлею-продажем іноземної валюти на МВРУ, командированням співробітників за кордон, бартером і фінансовим лізингом, договорами комісії та консигнації, – найбільш складні питання бухгалтерського обліку, які вимагають спеціальних знань. Їх студенти отримують під час вивчення дисципліни "Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій".

Окрім того, керівництво компаній, які співпрацюють із нерезидентами, має забезпечувати рентабельність зовнішньоекономічних операцій. У іншому випадку українські товаровиробники не витримають жорсткої конкурентної боротьби. Для прийняття ефективних управлінських рішень щодо зовнішньоекономічної діяльності, керівництву підприємств необхідно своєчасно отримувати не тільки облікову, але й аналітичну інформацію для планування та контролю такої діяльності. Під час вивчення навчальної дисципліни "Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій" особлива увага приділяється аналізу рентабельності торговельних угод підприємства.

Навчальна дисципліна "Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій" є базовою, яку вивчають згідно з навчальним планом підготовки фахівців другого рівня вищої освіти "магістр" спеціальності 8.03050901 "Облік і аудит".

1. Опис навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни "Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності" наведена в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Структура навчальної дисципліни

Назви показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: денна форма – 4; заочна форма – 9	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Базова	
Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки: 8.03050901 "Облік і аудит"	Рік підготовки	
Загальна кількість годин: денна форма – 144; заочна форма – 324		2М	1М
		Семестр	
		1-й	1-й, 2-й
Кількість тижнів викладання дисципліни – 6. Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 8; самостійної роботи студента – 16	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		24 год	20 год
		Практичні, семінарські	
		24 год	20 год
		Самостійна робота	
		96 год	284 год
		Вид контролю	
іспит			
		3 год	3 год

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

- для денної форми навчання – 50 %;
- для заочної форми навчання – 14 %.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання та навички під час проведення аудиторної (лекції та практичні заняття) та поза-аудиторної роботи (самостійної та індивідуальної).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення цієї дисципліни є отримання знань та практичних навичок щодо техніки проведення зовнішньоекономічних операцій, щодо специфіки їх фінансового, податкового, статистичного обліку та щодо відображення у фінансовій звітності результатів їх здійснення.

Для дослідження мети поставлені такі основні **завдання**:

отримання методологічних основ та ознайомлення з нормативною базою стосовно проведення та обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

набуття вміння відобразити в обліку комплекс господарських операцій під час проведення зовнішньої торгівлі, у тому числі і зустрічної з підприємствами-нерезидентами України;

усвідомлення та набуття практичних навичок проведення та відображення в обліку розрахунків у готівковій іноземній валюті.

Об'єкт навчальної дисципліни – техніка проведення і обліково-аналітичний процес зовнішньоекономічних операцій підприємства-резидента України.

Предметом навчальної дисципліни є особливості відображення в бухгалтерському та податковому обліку, у фінансовій, податковій, статистичній звітності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Для кращого засвоєння навчального матеріалу цієї дисципліни студенти повинні до його початку опанувати знання та навички з навчальних дисциплін природничо-наукового циклу у галузі економічної теорії, мікроекономіки, із циклу професійних навчальних дисциплін в галузі менеджменту, маркетингу, фінансів, економіки підприємства, бухгалтерського обліку, аудиту, економічного аналізу, і, насамперед, знання, які отримані за базовою дисципліною "Фінансовий облік" рівня бакалавр напряму підготовки "Облік і аудит". Навчальну дисципліну "Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій" викладають у взаємозв'язку з дисциплінами: "Фінансовий менеджмент", "Логістичний менеджмент", "Маркетинговий менеджмент", "Стратегічне управління".

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

зовнішньоекономічна діяльність підприємств регламентується не тільки національним законодавством, але й міжнародними документами, що регламентують проведення зовнішньоторговельних операцій;

порядок відображення в обліку і звітності підприємств операцій із майном і зобов'язаннями, вартість яких виражена в іноземній валюті регламентується П(С)БО № 21 "Вплив змін валютних курсів";

ВМІТИ:

організувати і здійснювати бухгалтерський облік та аналіз всіх об'єктів, що визначають зовнішньоекономічну діяльність підприємства;

забезпечувати своєчасне збирання і систематизацію достовірної інформації про товарорух, рух коштів у національній і іноземній валютах, розрахунково-кредитних та інших операцій, проведених підприємством, під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності;

користуватися спеціальними нормативно-правовими документами, що регулюють облік ЗЕД підприємства;

готувати пакет документів для відкриття рахунків в іноземній валюті в уповноважених банках України;

визначати балансову вартість іноземної валюти на рахунках підприємства;

здійснювати облік купівлі іноземної валюти через уповноважені банки за національну та іноземну валюти;

здійснювати облік реалізації іноземної валюти на МВРУ;

розраховувати середньозважені валютні курси для цілей бухгалтерського, податкового та управлінського обліку;

готувати пакет товаросупроводжувальної документації під час реалізації товарів на зовнішніх ринках;

опрацьовувати первинні документи, пов'язані з рухом товарів на експорт;

вести облік товарів за матеріально відповідальними особами та за напрямками руху;

здійснювати облік та контроль за своєчасним надходженням експортної виручки;

розраховувати витрати підприємства за митним оформленням вивезення товарів;

визначати доходи та витрати, суми прибутку, що підлягає оподаткуванню та суми чистого прибутку від здійснення експортних операцій;

відобразити в обліку рух імпортованих товарів;

здійснювати облік та контроль за розрахунками суб'єктів ЗЕД;

розраховувати суми обов'язкових державних платежів і зборів з урахуванням специфіки нормативно-правової бази здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні;

визначати балансову вартість імпортованих товарів;
формування доходів і витрат під час здійснення операцій в іноземній валюті;
оцінювати дебіторську і кредиторську заборгованість за імпортованими контрактами;
розрахувати курсові різниці, що виникають під час погашення кредиторської та дебіторської заборгованостей за бартерними контрактами;
проводити та відображати в обліку операцій за бартерними контрактами під час виконання зовнішньоекономічних операцій;
проводити та відображати в обліку операції, пов'язані з переробленням давальницької сировини іноземного походження на митній території України та операції, пов'язані з передачею давальницької сировини на переробку нерезидентів за різних форм оплати послуг;
проводити та відображати в бухгалтерському обліку операції фінансового та операційного лізингу у ЗЕД;
обґрунтовувати доцільність залучення посередників під час роботи на зарубіжних ринках;
проводити та відображати в обліку розрахунки підприємства-суб'єкта ЗЕД з посередниками-нерезидентами в разі непрямого виходу на зарубіжні ринки;
проводити та відображати в обліку операції українського підприємства-посередника з нерезидентами під час здійснення реалізації та придбання товарів, робіт послуг на їх користь;
визначати оптимальну форму розрахунків за зовнішньоторговельними угодами;
проводити облік готівкових надходжень та витрат із валютної каси підприємства;
організувати обіг документів, якими оформлюється відрядження підзвітної особи за кордон;
проводити контроль за станом розрахункових операцій підприємства-суб'єкта ЗЕД;
формування пакету документів для отримання кредиту в іноземній валюті;
визбирати вид кредитування максимально вигідний для підприємства згідно з його стратегічними цілями;
відображати в бухгалтерському та податковому обліку операції з кредитування;

дотримуватись законодавчих вимог щодо порядку формування капіталу в іноземній валюті;
 вести облік уставного та інших видів капіталу в іноземній валюті;
 вести податковий та бухгалтерський облік розрахунків з іноземними інвесторами;
 визначати фінансові результати ЗЕД;
 складати бухгалтерську звітність, що містить інформацію, необхідну для економічного аналізу та розробки стратегії розвитку ЗЕД;
 складати форми фінансової звітності, які містять відомості про капітал підприємства в іноземній валюті;
 декларувати валютні цінності підприємства;
 складати податкову звітність стосовно зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
 визначати вплив обраної умови "Інкотермс-2010" на ефективність зовнішньоторговельної операції;
 аналізувати перспективи розвитку діяльності підприємства на зовнішніх ринках.

У процесі викладання навчальної дисципліни основну увагу приділено оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Професійні компетентності, які отримують студенти
після вивчення навчальної дисципліни**

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
ОТПЗЕО* 1	Приймати оптимальні господарські рішення щодо кращої базисної умови постачання	Засвоїти особливості проведення операцій в іноземній валюті резидентами України; засвоєння відмінностей базисних умов постачання за "Інкотермс-2010"
ОТПЗЕО 2	Документувати зовнішньоекономічні операції та складати відповідні бухгалтерські записи в іноземній валюті	Застосувати стандартизований порядок обліку операцій в іноземній валюті, згідно з вимогами П(С)БО № 21 "Вплив зміни валютних курсів" Уміти складати бухгалтерські проведення та відповідні записи із документування та обліку купівлі і продажу іноземної валюти на МВРУ Документувати та складати відповідні бухгалтерські записи з обліку експортних операцій резидентів України

1	2	3
		<p>Документувати та складати відповідні бухгалтерські записи з обліку імпорتنних операцій резидентів України</p> <p>Документувати та складати відповідні бухгалтерські записи з обліку бартерних операцій підприємств-резидентів України</p> <p>Документувати та складати відповідні бухгалтерські записи з обліку лізингових операцій, операцій із давальницькою сировиною, операцій, що виконуються за угодами комісії та консигнації підприємствами України</p> <p>Документувати та складати відповідні бухгалтерські записи з обліку касових операцій в іноземній валюті підприємства-суб'єкта ЗЕД</p> <p>Відображати в бухгалтерському та податковому обліку надходження інвестицій та кредитів в іноземній валюті</p>
ОТПЗЕО 3	Складати фінансову та податкову звітність щодо зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Підготувати та складати фінансову та податкову звітність стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства

* Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

"Облік операцій в іноземній валюті"

Тема 1. Особливості проведення операцій в іноземній валюті суб'єктами підприємницької діяльності України

1.1. Види зовнішньоекономічних операцій, техніка їх проведення.

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності та способи регулювання правових відносин між ними. Органи державного регулювання ЗЕД.

Зовнішньоекономічна політика держави. Порядок реєстрації суб'єктів ЗЕД органами регіональної митниці.

Особливості організації роботи зовнішньоторговельної фірми. Види зовнішньоекономічних операцій та техніка їх проведення. Форми розрахунків, що застосовуються в міжнародній практиці, їх переваги та недоліки для експортера та імпортера.

Основні законодавчі акти, що регулюють здійснення експортних, імпортних, бартерних та лізингових операцій. Особливості податкового законодавства. Законодавчі обмеження щодо здійснення окремих операцій у сфері ЗЕД. Додаткові зобов'язання підприємства під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності та обліку господарчих операцій, що встановлені відповідно до діючого законодавства України.

1.2. Застосування базисних умов постачання "Інкотермс-2010" українськими експортерами та імпортерами.

Поняття, форма та види угод. Недійсні угоди. Поняття договору та порядок його укладення. Належне виконання договору.

Особливості укладення та виконання контрактів у сфері ЗЕД. Основні статті зовнішньоторговельних угод. Базисні умови постачань "Інкотермс-2010". Особливості прийому товарів за кількістю та якістю. Претензії та основні шляхи їх врегулювання у сфері ЗЕД.

Тема 2. Методична та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, у податковому обліку та податкових деклараціях операцій в іноземній валюті

2.1. Особливості ведення обліку операцій в іноземній валюті, регламентовані П(С)БО № 21 "Вплив зміни валютних курсів".

Принципи обліку і відображення у звітності активів, капіталу і зобов'язань підприємства, вартість яких виражена в іноземній валюті, на підставі П(С)БО № 21 "Вплив змін валютних курсів", № 9 "Запаси", № 15 "Дохід", № 16 "Витрати".

2.2. Поняття монетарних статей балансу.

Поняття "валюта", "валютний курс", "монетарні статті балансу", "немонетарні статті балансу". Відображення доходів і витрат підприємства, пов'язаних із проведенням валютних операцій і коливаннями валютного курсу.

2.3. Курсові різниці і порядок їх відображення в обліку.

Поняття "курсова різниця". Види курсових різниць. Поняття "середньозважений валютний курс". Особливості оцінювання заборгованості

під час проведення авансових платежів між партнерами в зовнішньоекономічній діяльності.

Порядок розрахунку середньозважених валютних курсів для цілей бухгалтерського обліку та для цілей управління.

Тема 3. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ

3.1. Порядок відкриття рахунків в іновалюті в уповноважених банках України.

Види рахунків підприємств у банківських установах. Нормативна база України, що регулює порядок відкриття рахунків в іновалюті; документи, що необхідні для відкриття рахунків.

Структура класифікатора іноземних валют. Особливості роботи з валютою 1 та 3 груп Класифікатора.

3.2. Відображення в обліку купівлі іноземної валюти на МВРУ.

Особливості проведення торгової сесії МВРУ. Поняття балансової вартості іновалюті, порядок її формування. Проведення та облік операцій із придбання іноземної валюти за гривні та за іншу іноземну валюту.

3.3. Відображення в обліку операції з реалізації безготівкової іновалюті.

Облік реалізації іноземної валюти на МВРУ. Особливості формування доходів та витрат.

Тема 4. Відображення в обліку експортних операцій підприємства

4.1. Загальна схема відображення в обліку експортних операцій.

Поняття "експорт" та "реекспорт". Порядок виконання зобов'язань за експортними контрактами. Види митних режимів щодо вивезення. Особливості митного оформлення експорту товарів, робіт, послуг.

Нормативні обмеження терміну розрахунків за експортними операціями. Облік експорту товарів на умовах часткової чи повної передоплати, за умов кредитування іноземного покупця. Відображення в обліку нарахування та сплати обов'язкових платежів у разі митного оформлення вивезення товарів за кордон.

4.2. Організація аналітичного обліку експорту товарів.

Організація аналітичного обліку експорту товарів. Особливості ведення товарних партій у виробників та невиробників.

4.3. Облік розрахунків з іноземними покупцями.

Форми розрахунків, що застосовуються в зовнішній торгівлі, їх переваги та недоліки для експортера та імпортера, особливості обліку.

4.4. Особливості оподаткування експортних операцій.

Формування доходів та витрат під час реалізації товарів на експорт. Особливості розрахунків з ПДВ при експорті. Порядок відшкодування ПДВ.

Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг

5.1. Загальна схема відображення в обліку операцій з імпорту товарів, робіт, послуг.

Особливості виконання зобов'язань за імпортним контрактом. Документальне оформлення імпортних операцій. Порядок митного оформлення та відображення в обліку ввезення товарів на територію України.

5.2. Порядок формування облікової вартості імпортованих товарів.

Облік витрат підприємства під час виконання імпортних контрактів залежно від базисної умови постачань відповідно до "Інкотермс-2010". Формування балансової вартості імпортованих товарів. Особливості обліку імпорту робіт, послуг.

5.3. Відображення в обліку розрахунків і платежів, застосовуваних під час імпорту.

Відображення в обліку українського підприємства-імпортера розрахунків інкасо, акредитиву, комерційного кредиту та гарантійних сум.

5.4. Особливості оподаткування імпортних операцій.

Порядок визнання витрат при імпорті. Нарахування, способи сплати та відображення в обліку ПДВ при імпорті. Умови видачі податкового векселя. Розрахунки за акцизним збором при імпорті.

Змістовий модуль 2

"Облік і аналіз підприємницької діяльності суб'єктів ЗЕД"

Тема 6. Організація обліку операцій ЗЕД, що виконуються в рамках бартерного контракту

6.1. Нормативна база України, що регулює укладення бартерних контрактів у сфері ЗЕД.

Техніка здійснення операцій за контрактами зовнішньоекономічного бартеру. Нормативні обмеження щодо проведення бартерних операцій у сфері ЗЕД.

6.2. Бухгалтерський облік бартерних операцій відповідно до П(С)БО.

Відображення в бухгалтерському та податковому обліку операцій, що здійснюються під час виконання бартерного контракту.

6.3. Порядок обліку різниць за бартерними контрактами.

Порядок обліку різниць, що виникають внаслідок коливання курсів валют під час визнання та погашення заборгованостей за бартерними контрактами.

Тема 7. Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства

7.1. Порядок проведення та облік операцій із давальницькою сировиною.

Поняття "давальницька сировина" відповідно до чинного законодавства України. Порядок здійснення операцій за різними схемами: ввезення давальницької сировини іноземного замовника на митну територію України, вивезення давальницької сировини українського замовника за межі митної території України з метою отримання готової продукції, закупівля на митній території України іноземним замовником давальницької сировини з метою одержання з нього готової продукції.

Порядок обліку операцій залежно від схеми здійснення та форми оплати. Особливості відображення в податковому обліку та розрахунків з ПДВ.

7.2. Облік лізингових операцій під час здійснення ЗЕД.

Сутність та види лізингу. Законодавча база, що регулює порядок проведення лізингових операцій підприємствами-суб'єктами ЗЕД. Техніка проведення операцій фінансового та оперативного лізингу.

Відображення в обліку операцій із використання об'єктів оперативного лізингу та передання в оренду майна за договорами з підприємствами-нерезидентами. Особливості обліку фінансового лізингу у сфері ЗЕД.

7.3. Облік зовнішньоекономічних операцій, що виконуються за угодами комісії та консигнації.

Види посередників у сфері ЗЕД. Законодавча база проведення комісії та консигнації під час зовнішньої торгівлі. Порядок укладення угод та техніка здійснення зовнішньоекономічних операцій комісії та консигнації.

Відображення в обліку українського підприємства-комітента операцій з імпорту товарів, а також з реалізації товарів на експорт через комісіонера-нерезидента.

Особливості відображення в обліку українського комісіонера реалізації товару на експорт і придбання імпортованих товарів за договорами комісії.

Тема 8. Облік розрахункових і касових операцій в іновалюті

8.1. Особливості обліку готівки в іновалюті.

Порядок видачі готівкової іноземної іновалюти з поточного рахунку уповноваженим банком. Особливості декларування вивезення готівки в іноземній валюті за межі України. Особливості використання готівки в іновалюті на території України.

8.2. Порядок відображення в обліку проведення розрахунків закордонних відряджень.

Документальне оформлення службових відряджень за кордон. Види витрат, що підлягають відшкодуванню підприємством у разі відрядження за кордон. Порядок розрахунку добових витрат. Відображення в бухгалтерському обліку розрахунків закордонних відряджень. Особливості відображення в обліку розрахунків під час використання корпоративних банківських карток.

Тема 9. Особливості обліку інвестицій та кредитів в іновалюті

9.1. Особливості відображення в обліку та звітності надходження інвестицій в іноземній валюті.

Порядок формування статутного фонду в іноземній валюті та облік заборгованостей інвесторів. Особливості складення звітності за формою 4 "Звіт про власний капітал" підприємствами з іноземними інвестиціями.

Відображення в обліку операцій резидентів відповідно до вимог П(С)БО и М(С)БО. Оподаткування операцій підприємств з іноземними інвестиціями та діяльності нерезидентів України.

9.2. Облік отримання та обслуговування валютних кредитів українськими підприємствами.

Відображення в обліку надходження, нарахування і сплати відсотків та погашення банківських кредитів в іноземній валюті. Особливості відображення неопераційних курсових різниць у податковому обліку.

Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті

10.1. Особливості складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства.

Порядок представлення в Балансі активів, зобов'язань і капіталу підприємства, вартість яких виражена в іноземній валюті. Відображення у Звіті про фінансові результати доходів і витрат підприємства в іноземній валюті. Порядок відображення валютних цінностей підприємства під час заповнення форм 3 і 4.

Порядок відображення курсових різниць у Декларації про прибуток підприємства. Особливості заповнення Декларації з ПДВ підприємствами-суб'єктами ЗЕД.

10.2. Порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті.

Особливості заповнення Декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належать резиденту України і знаходяться за її межами.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент повинен ознайомитись як із робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її змістових модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів. Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно поєднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекційні	практичні	самостійна робота		лекційні	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1 Облік операцій в іноземній валюті								
<i>Тема 1. Особливості проведення операцій в інвалюти суб'єктами підприємницької діяльності України</i>	12	2	2	8	32	2	2	28

1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Тема 2.</i> Методична та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, у податковому обліку та податкових деклараціях операцій в іноземній валюті	12	2	2	8	32	2	2	28
<i>Тема 3.</i> Відображення в бухгалтерському та податковому обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ	12	2	2	8	32	2	2	28
<i>Тема 4.</i> Відображення в обліку експортних операцій підприємства	12	2	2	8	32	2	2	28
<i>Тема 5.</i> Облік імпорту товарів, робіт, послуг	24	4	4	16	34	2	2	30
Усього за змістовим модулем 1	72	12	12	48	162	10	10	142
Змістовий модуль 2								
Облік і аналіз підприємницької діяльності суб'єктів ЗЕД								
<i>Тема 6.</i> Організація обліку операцій ЗЕД, що виконуються у рамках бартерного контракту	12	2	2	8	32	2	2	28
<i>Тема 7.</i> Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства	24	4	4	16	34	2	2	30
<i>Тема 8.</i> Облік розрахункових і касових операцій в інвалюті	12	2	2	8	32	2	2	28
<i>Тема 9.</i> Особливості обліку інвестицій та кредитів в інвалюті	12	2	2	8	32	2	2	28
<i>Тема 10.</i> Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті	12	2	2	8	32	2	2	28
Усього за змістовим модулем 2	72	12	12	48	162	10	10	142
Усього годин за модулями	144	24	24	96	324	20	20	284

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організує детальний розгляд окремих теоретичних положень

навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для вирішення їх на занятті. Воно містить проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, ставлення загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань із їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Перелік тем практичних занять навчальної дисципліни

Назви змістових модулів	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1. Облік операцій в іноземній валюті	<p><i>Завдання 1.</i> Розв'язування задач на вибір оптимальної умови постачання. Обґрунтування управлінського рішення щодо окремої базисної умови постачання "Інкотермс-2010".</p> <p><i>Завдання 2.</i> Розв'язування задач на визначення митної вартості, контрактної вартості, балансової вартості товару під час здійснення зовнішньоекономічних операцій</p>	2	Основна: [1 – 4; 17]. Додаткова: [14; 16]
	<p><i>Завдання 3.</i> Методи визначення митної вартості товару. Порядок відображення нарахування митних платежів та ПДВ у Митній декларації.</p> <p><i>Завдання 4.</i> Розв'язування задач щодо визначення курсових різниць та їх відображення в обліку; віднесення статей балансу до монетарних та немонетарних; щодо визначення курсових різниць у податковому обліку за операціями перерахунку заборгованості та грошових коштів підприємства в іноземній валюті</p>	2	Основна: [3; 5; 7; 22; 23]. Додаткова: [12; 15]
	<p><i>Завдання 5.</i> Розв'язування задач щодо відображення в бухгалтерському та податковому обліку суб'єкта ЗЕД операцій з придбання іноземної валюти за гривні, за іншу іноземну валюту, операцій із реалізації валюти.</p> <p><i>Завдання 6.</i> Розв'язування задач щодо відображення в обліку суб'єкта ЗЕД операцій із реалізації іноземної валюти на МВРУ</p>	2	Основна: [1 – 3; 6]. Додаткова: [8; 10; 24]

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4
	<p><i>Завдання 7.</i> Розв'язування задач щодо відображення в регістрах бухгалтерського та податкового обліку експортера реалізації продукції іноземному покупцю з попередньою оплатою та на умовах його кредитування.</p> <p><i>Завдання 8.</i> Відображення в бухгалтерському та податковому обліку експортних операцій із частковими поставками і платежами. Відображення в обліку повернення товару</p> <p><i>Завдання 9.</i> Розв'язування задач щодо відображення в регістрах бухгалтерського та податкового обліку імпортера купівлі товарів на умовах попередньої оплати та на умовах кредитування.</p> <p><i>Завдання 10.</i> Відображення в бухгалтерському та податковому обліку імпортних операцій із частковими поставками й платежами. Відображення в обліку повернення перерахованого постачальнику авансу</p>	2	<p>Основна: [2 – 4; 6; 8]. Додаткова: [15; 18]</p>
<p><i>Змістовий модуль 2.</i> Облік і аналіз підприємницької діяльності суб'єктів ЗЕД</p>	<p><i>Практичне заняття 11.</i> Розв'язання практичних задач з податкового та бухгалтерського обліку бартерних операцій</p>	2	<p>Основна: [2 – 3; 8]. Додаткова: [12; 15]</p>
	<p><i>Практичне заняття 12.</i> Розв'язання практичних задач із податкового та бухгалтерського обліку операцій із переробки іноземних товарів виконавцями-резидентами на митній території України. Розв'язання практичних задач із податкового та бухгалтерського обліку операцій з перероблення вітчизняних товарів виконавцями-нерезидентами за межами митної території України. Розв'язання завдань із бухгалтерського та податкового обліку експортних та імпортних операцій за договорами комісії</p>	4	<p>Основна: [4; 6; 8]. Додаткова: [14; 16]</p>
	<p><i>Практичне заняття 13.</i> Відображення в бухгалтерському та податковому обліку розрахунків із підзвітними особами, яких було відряджено за кордон.</p> <p><i>Практичне заняття 14.</i> Відображення в бухгалтерському та податковому обліку розрахунків із підзвітними особами, яких було відряджено за кордон, із використанням корпоративної пластикової картки</p>	2	<p>Основна: [3; 5; 7; 22; 23]. Додаткова: [19; 22]</p>

1	2	3	4
	<p><i>Практичне заняття 15.</i> Розв'язання задач із бухгалтерського та податкового обліку отримання інвестицій в іноземній валюті від нерезидентів та розміщення інвестицій в іноземній валюті.</p> <p><i>Практичне заняття 16.</i> Розв'язання задач з бухгалтерського та податкового обліку валютних кредитів</p>	2	Основна: [2 – 3; 8]. Додаткова: [13; 15]
	<p><i>Практичне заняття 17.</i> Відображення в фінансовій, податковій та статистичній звітності результатів зовнішньоекономічних операцій резидента України за звітний період. Декларування майна резидента за кордоном та декларування валютних цінностей</p>	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [13; 16]
Разом за змістовними модулями		24	

5.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Тема 3. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ

Завдання. 10 жовтня на поточний рахунок зараховано 80 000 євро як оплата продукції, відвантаженої нерезидентом в попередньому періоді. 11 жовтня підприємство направило на реалізацію отриману іноземну валюту. Гривневий еквівалент реалізованої валюти зарахований на поточний рахунок підприємства в національній валюті 12 жовтня, у той же день, коли була проведена відповідна операція реалізації. Відобразіть операції в обліку, якщо комісійна винагорода банку – 1,4 %, а курси валют склалися так:

- 30.09 курс НБУ – 24,39 грн/євро; курс МВРУ – 24,56 грн/євро;
- 10.10 курс НБУ – 24,46 грн/євро; курс МВРУ – 24,15 грн/євро;
- 11.10 курс НБУ – 24,41 грн/євро; курс МВРУ – 24,40 грн/євро;
- 12.10 курс НБУ – 24,47 грн/євро; курс МВРУ – 24,55 грн/євро.

Завдання. Для виконання імпортного контракту підприємство 26.03 подало заяву в уповноважений банк на придбання 9 000 євро. Операція проведена банком 28.03, іноземна валюта зарахована на поточний рахунок підприємства, комісійна винагорода банку складає 1 %. Перерахування суми нерезиденту має відбутися 02.04, отже, для складання

фінансової звітності за перший квартал бухгалтер провів переоцінку залишку валютних засобів на банківському рахунку (на 26.03 валютних засобів підприємство не мало). Необхідно відобразити операції в бухгалтерському обліку.

26.03 курс НБУ – 23,45 грн/євро; курс МВРУ – 24,55 грн/євро;
28.03 курс НБУ – 23,51 грн/євро; курс МВРУ – 24,55 грн/євро;
31.03 курс НБУ – 23,56 грн/євро; курс МВРУ – 240,58 грн/євро;
02.04 курс НБУ – 23,52 грн/євро; курс МВРУ – 24,53 грн/євро.

Тема 4. Відображення в обліку експортних операцій підприємства

Завдання. Українське підприємство "ДЕКОР" реалізує на експорт на умовах часткової передоплати товари, що не обкладаються експортним митом. За умовами контракту, після отримання авансу на суму 1 000 євро, проводиться відвантаження товарів на всю суму контракту. Сума експортного контракту становить 11 000 євро на умовах DAF, облікова вартість реалізованого товару – 150 210 грн, вартість транспортування товару до границі України 3 800 грн, у тому числі ПДВ.

Потрібно відобразити проведені операції в бухгалтерському обліку та визначити фінансовий результат експортної операції, якщо курси валют (грн/дол.), установлені НБУ на дату: зарахування авансу – 22,20 грн/дол., відвантаження товару – 22,30 грн/дол., митного оформлення товарів, їх передачі покупцеві – 22,45 грн/дол., отримання решти оплати від покупця – 22,40 грн/дол.

Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг

Завдання. Українське підприємство "ВЄЄР" уклало контракт на імпорт обладнання на умовах EXW на загальну суму 100 000 євро. Після перерахування авансом 30 % контрактної суми, підприємство отримало і зарахувало обладнання на баланс, а через 5 днів потому ввело в експлуатацію. Відобразіть проведені операції в бухгалтерському обліку та визначить балансову вартість обладнання, якщо вартість транспортування на території іноземної держави 1 200 євро (балансова вартість валюти – 30 360 грн), на території України – 24 000 грн, (в т. ч. ПДВ), мито – 15 %, курси валют склалися таким чином:

на дату перерахування авансу – 24,50 грн/євро;

на дату, що передує першому дню, в який вантаж вперше попадає під митний контроль – 24,60 грн/євро;

на дату подання вантажної митної декларації митному органу – 23,65 грн/євро;

на дату оприбуткування – 23,72 грн/євро;

на дату погашення заборгованості перед постачальником – 24,30 грн/євро.

Тема 8. Облік розрахункових і касових операцій в інвалюті

Завдання. Директор підприємства Іванов О. М. та його референт-перекладач Сидоренко Г. М. 20 жовтня відбули у закордонне відрядження, попередньо отримавши аванс у сумі: Іванов О. М. – 1 200 євро, Сидоренко Г. М. – 950 євро (валюта отримана в касу з валютного рахунку та видана під звіт касиром 19 жовтня). 25 жовтня складені та затверджені авансові звіти Іванова О. М. – на суму 1 300 євро, Сидоренко Г. М. – на суму 950 євро. Заборгованість підприємства за відрядження погашена виплатою відповідної суми Іванову О. М. з каси 26 жовтня.

Відобразіть операції в бухгалтерському та податковому обліку, якщо курс НБУ становив: 19.10 – 24,45 грн/євро, 20.10 – 24,43 грн/євро, 25.10 – 25,12 грн/євро, 26.10 – 25,11 грн/євро.

6. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконують студенти самостійно під методичним керівництвом викладача.

Метою СРС є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Самостійна робота студентів за навчальною дисципліною містить: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих питань тем за допомогою основної та додаткової літератури, законодавчих та інструктивних матеріалів; підготовки до практичних занять, проміжного та підсумкового контролю. Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. У табл. 6.1

наведені основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань із навчальної дисципліни.

Таблиця 6.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назви тем	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Облік операцій в іноземній валюті				
<i>Тема 1.</i> Особливості проведення операцій в іноземній валюті суб'єктами підприємницької діяльності України	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу з питання "Форми розрахунків ЗЕО"	8	Експрес-опитування	Основна: [1 – 4; 17]. Додаткова: [14; 16]
<i>Тема 2.</i> Методична та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, у податковому обліку та податкових деклараціях операцій в іноземній валюті	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка питання до <i>семінарського заняття</i> "Предмет, об'єкт та задачі аналізу зовнішньоекономічної діяльності"	8	Презентація результатів	Основна: [3; 5; 7; 22; 23]. Додаткова: [12; 15]
<i>Тема 3.</i> Відображення в бухгалтерському та податковому обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до контрольної роботи. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Штрафні санкції за порушення валютного законодавства"	8	Експрес-опитування. Захист індивідуального завдання	Основна: [1 – 3; 6]. Додаткова: [8; 10; 24]
<i>Тема 4.</i> Відображення в обліку експортних операцій підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Основні шляхи врегулювання рекламацій у зовнішній торгівлі"	8	Захист індивідуального завдання	Основна: [2 – 4; 6; 8]. Додаткова: [15; 18]

1	2	3	4	5
Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Особливості розрахунків з ПДВ при імпорті послуг суб'єктами господарювання, що використовують спрощену систему оподаткування"	16	Письмова контрольна робота. Захист індивідуального завдання	Основна: [4; 7; 10; 24]. Додаткова: [8; 12; 22]
Усього за змістовим модулем 1		48		
Змістовий модуль 2				
Облік і аналіз підприємницької діяльності суб'єктів ЗЕД				
Тема 6. Організація обліку операцій ЗЕД, що виконуються у рамках бартерного контракту	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Обмеження проведення бартерних операцій щодо деяких видів товарів. Особливості оптимізації бартерної угоди"	8	Експрес-опитування. Захист індивідуального завдання	Основна: [2 – 3; 8]. Додаткова: [12; 15]
Тема 7. Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Документування та митне оформлення консигнаційних, толінгових, лізингових операцій"	8	Захист індивідуального завдання	Основна: [4; 6; 8]. Додаткова: [14; 16]
Тема 8. Облік розрахункових і касових операцій в іноземній валюті	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Особливості відображення в обліку розрахунків при використанні корпоративних банківських карток"	8	Письмова контрольна робота. Захист індивідуального завдання	Основна: [3; 5; 7; 22; 23]. Додаткова: [19; 22]

1	2	3	4	5
Тема 9. Особливості обліку інвестицій та кредитів в іновалюті	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Відображення в обліку підприємства факторингових та форфейтингових операцій"	8	Експрес-опитування. Захист індивідуального завдання	Основна: [2 – 3; 8]. Додаткова: [13; 15]
Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання <i>індивідуального завдання</i> "Звітність представництв іноземних підприємств"	8	Письмова контрольна робота. Захист індивідуального завдання	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [13; 16]
Усього за змістовим модулем 2		40		
Підготовка до екзамену		8		
Разом за змістовими модулями		96		

7. Індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни "Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій" є теоретичною та практичною роботою в межах навчальної програми навчальної дисципліни, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих в процесі лекційних, семінарських та практичних занять. Індивідуальне завдання охоплює декілька тем навчальної дисципліни.

Мета індивідуального завдання – самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни, розвиток навичок самостійної роботи.

Об'єктом індивідуального завдання є господарські операції зовнішньоекономічної діяльності підприємства (відповідно до обраної студентом тематики індивідуальних завдань).

Предмет індивідуального завдання – сукупність господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері економічної діяльності між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарювання як на території України, так і за її межами.

Індивідуальні завдання з дисципліни ранжовані за рівнем складності і видаються студентом з урахуванням їх здібностей та набутих вмінь. Усі завдання мають творчу направленість та націлюють студента на самостійне навчання, пошук необхідної інформації, винахід та прийняття самостійних рішень, формування креативного мислення.

Індивідуальне завдання має теоретичну та практичну частини. Тематика теоретичної частини завдання носить проблемний характер. Тема роботи обирається студентами з відповідного переліку або може бути запропонована студентами з обов'язковим узгодженням із викладачем. Практична частина завдання видається кожному студенту викладачем особисто.

Індивідуальне завдання надається студентами на перевірку викладачеві за тиждень до початку проведення підсумкового модульного контролю. Оцінка за виконання індивідуального завдання враховується під час виставлення загальної оцінки з дисципліни.

Вимоги до оформлення. Формат аркуша – А4. Поля: ліве, праве, верхнє та нижнє – 20 мм. Шрифт *Times New Roman*, розмір шрифту для основного тексту – кг 14. Міжрядковий інтервал – множник 1,5. Не дозволено виділення в тексті курсивом та підкресленням.

Обсяг індивідуального завдання повинен становити в друкованому варіанті 30 – 40 сторінок.

Кожен розділ розпочинають із нової сторінки. Назви розділів оформляють великими літерами по центру сторінки. Сторінки нумерують у правому верхньому куту. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять.

Вимоги до змісту. Індивідуальне завдання повинне складатися з таких елементів, як:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ (1,5 сторінки);
- основна частина (27 – 37 сторінок);
- висновок (1,5 сторінки);
- список використаної літератури;
- додатки (за необхідності).

Вступ повинен містити такі елементи: актуальність теми, проблемне поле теми, мету дослідження, об'єкт, предмет, завдання, базу та методи дослідження.

В **основній частині** роботи (може містити декілька підрозділів) студенти повинні описати законодавчо встановлений порядок і особливості здійснення певного виду зовнішньоекономічної діяльності, навести приклади відображення такої діяльності в бухгалтерському обліку.

Висновок має містити обґрунтовані та змістовні, практичні рекомендації щодо умов та техніки здійснення, щодо відображення в обліку зовнішньоекономічної діяльності певного виду.

Список використаної літератури слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання".

Додатки можуть бути вміщені за необхідності. У разі наявності кількох додатків оформляють окрему сторінку "ДОДАТКИ", номер якої є останнім, що вміщується до обсягу індивідуального завдання. Кожен додаток починають із нової сторінки. Відповідно до вимог, додаток називають у такий спосіб: "Додаток А", "Додаток Б" і так далі за алфавітом, за винятком букв Г, Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, при цьому написи "Додаток...", "Продовження додатка..." та "Закінчення додатка..." пишуться малими літерами з першої великої і вирівнюються по правому краю сторінки. Допускається розподіл додатків на розділи типу "Додаток А.3". Ілюстрації, таблиці, формули нумерують відповідно до назви додатка, наприклад "рис. А.3".

7.1. Тематика індивідуальних завдань

1. Акредитація суб'єктів ЗЕД регіональними митними органами.
2. Аналітичний облік витрат підприємства під час виконання імпорتنих контрактів залежно від обраної умови постачання "Інкотермс-2010".
3. Відображення в обліку операцій міжнародного туризму.
4. Відображення в обліку українського підприємства факторингових та форфейтингових операцій.
5. Вільні економічні зони: поняття, види, порядок створення.
6. Документування та митне оформлення консигнаційних, толінгових, лізингових операцій.

7. Звітність представництв іноземних підприємств.
8. Міжнародний офшорний бізнес.
9. Облік міжнародних автотранспортних перевезень.
10. Основні шляхи врегулювання рекламацій у зовнішній торгівлі
11. Особливості бухгалтерського обліку операцій під час розрахунків із використанням корпоративних карток за кордоном.
12. Особливості вивезення готівки в іноземній валюті за межі України.
13. Особливості оптимізації бартерної угоди.
14. Особливості розрахунків з ПДВ при імпорті послуг суб'єктами господарювання, що використовують спрощену систему оподаткування.
15. Особливості укладання міжнародних контрактів та їх основні статті.
16. Посередники в зовнішньоекономічній діяльності: види і доцільність залучення. Особливості відображення в обліку операцій ЗЕД із залученням посередників.
17. Рахунки у банках в іноземній валюті: види, порядок відкриття і роботи.
18. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності і способи регулювання правових відносин між ними.
19. Форми розрахунків, застосовувані під час виконання імпорتنих контрактів: особливості їх використання і обліку операцій за ними.
20. Штрафні санкції за порушення валютного законодавства.

7.2. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Особливості проведення операцій в інвалюті суб'єктами підприємницької діяльності України

1. У чому полягає сутність зовнішньоекономічної діяльності? Які її можливості і ризики порівняно з діяльністю на внутрішньому ринку?
2. Які нормативні акти регулюють зовнішньоекономічну діяльність підприємств України?
3. Хто, відповідно до чинного законодавства України, може бути суб'єктом ЗЕД?
4. Які основні види ЗЕД?
5. На які органи державної влади покладені повноваження регулювання зовнішньоторговельної діяльності підприємств?
6. Які особливості зовнішньоторговельної політики України? Які інструменти існують і переважно використовуються в Україні на сучасному етапі?

7. Яким чином проводиться реєстрація підприємств-резидентів України як суб'єктів ЗЕД?
8. Що розуміють під угодою? Які ознаки зовнішньоторговельної операції?
9. У чому складаються обов'язки сторін, що уклали угоду? Чим регулюються взаємини сторін?
10. Яка угода може бути визнана недійсною? Які наслідки визнання угоди недійсною?
11. У чому особливості зовнішньоторговельного договору (контракту)? Який порядок його укладання?
12. Які форми цивільно-правової відповідальності за невиконання договору передбачені українським законодавством?
13. Яким чином формулюються умови відносно якості, кількості, термінів та умов постачань товарів у зовнішньоекономічних договорах?
14. Які документи використовуються для оформлення зовнішньоторговельних операцій?

Тема 2. Методична та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, у податковому обліку та податкових деклараціях операцій в іноземній валюті

1. Якою нормативною базою слід керуватися під час організації обліку зовнішньоекономічної діяльності?
2. Обґрунтуйте необхідність розподілу статей балансу на монетарні та немонетарні в обліку підприємства-суб'єкта ЗЕД.
3. Опишіть порядок визначення балансової вартості іноземної валюти для цілей фінансового, управлінського і податкового обліку.
4. Які нормативні обмеження під час роботи з валютними коштами встановлені чинним законодавством України?

Тема 3. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ

1. Яким чином відображається в обліку придбання та реалізація валюти на МВРУ?
2. Які особливості формування доходів та витрат під час реалізації та придбання іноземної валюти?
3. Які особливості оформлення українськими підприємствами-суб'єктами ЗЕД платіжних доручень в іноземній валюті?

Тема 4. Відображення в обліку експортних операцій підприємства

1. Порядок відображення в синтетичному й аналітичному обліку підприємства-суб'єкта ЗЕД операцій експорту товарів.
 2. Принципи обліку руху товарів на експорт, відображення в обліку формування товарних партій.
 3. Особливості облікової політики експортно-орієнтованих підприємств.
 4. Основні шляхи врегулювання рекламацій у зовнішній торгівлі.
- Відображення в бухгалтерському і податковому обліку операцій з ремонту та заміни експортних товарів.
5. Види витрат, пов'язаних із виконанням експортних контрактів.
 6. Види розрахунків за експортними контрактами.
 7. Специфіка відображення в бухгалтерському обліку розрахунків з іноземними покупцями.
 8. Порядок формування доходів і витрат при експорті.
 9. Особливості розрахунків за податком на додаткову вартість під час вивезення товарів, наданні послуг нерезидентам.
 10. Порядок розрахунку відшкодування сум податку на додаткову вартість.

Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг

1. Порядок відображення в обліку імпортних операцій підприємства.
2. Особливості організації аналітичного обліку імпорту товарів.
3. Формування облікової вартості товарів під час їх оприбуткування на склад підприємства-імпортера.
4. Облік імпортних товарів за етапами їх руху і місцям збереження.
5. Відображення в бухгалтерському обліку імпортера розрахунків за обов'язковими платежами у разі митного оформлення товарів.
6. Форми розрахунків, що застосовуються під час виконання імпортних контрактів.
7. Особливості проведення і відображення в обліку розрахунків за інкасо, акредитивом, комерційним кредитом, передоплатою.
8. Порядок формування доходів і витрат при імпорті.
9. Розрахунки за податком на додаткову вартість при імпорті товарів, послуг, робіт. Порядок випуску і погашення векселів, що видаються на суму ПДВ у разі ввезення товарів на митну територію України.
10. Відображення в обліку імпортера нарахування і сплати акцизного збору.

Тема 6. Організація обліку операцій ЗЕД, що виконуються у рамках бартерного контракту

1. Позитивні і негативні сторони використання бартеру в зовнішньоекономічній діяльності.
2. Особливості обліку бартерних операцій із подібними та неподібними активами.
3. Порядок формування доходів та витрат під час здійснення бартерних операцій.
4. Особливості розрахунків з ПДВ у разі зовнішньоекономічного бартеру.

Тема 7. Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства

1. Які документи оформлюють виконання операції купівлі-продажу з нерезидентом?
2. Які документи застосовують під час оформлення супроводжувальних операцій?
3. Особливості обліку діяльності підприємства-виконавця операцій з давальницькою сировиною у сфері ЗЕД.
4. Доцільність передання давальницької сировини на переробку за кордон. Особливості обліку під час різних форм оплати послуг нерезидента.
5. Проблеми оподаткування операцій із давальницькою сировиною у сфері ЗЕД.
6. Облік операцій із ввезення на територію України та використання об'єктів операційного лізингу.
7. Облік операцій із надання майна в операційний лізинг нерезидентів.
8. Митне оформлення лізингових операцій.
9. Які договори належать до договорів комісії в ЗЕД?
10. Який порядок відображення в обліку збереження товарів на консигнаційних складах?
11. Які особливості обліку операції комісії?
12. Які особливості обліку роботи консигнаторів?

Тема 8. Облік розрахункових і касових операцій в інвалюті

1. Який порядок документального оформлення відряджень за кордон на підприємствах-суб'єктах ЗЕД?
2. Особливості вивезення наявної іноземної валюти за рубіж.

3. Порядок відображення в бухгалтерському обліку операцій із закордонного відрядження.

4. Які витрати підлягають відшкодуванню підприємством у разі закордонного відрядження?

5. Яким чином розраховуються добові відрядженого працівника?

6. Які особливості бухгалтерського обліку операцій при розрахунках із використанням корпоративних карток?

Тема 9. Особливості обліку інвестицій та кредитів в іноземній валюті

1. Які особливості обліку статутного капіталу підприємства в іноземній валюті?

2. Яким чином відображається в обліку надходження, обслуговування та погашення валютних кредитів?

3. Як зміни валютних курсів впливають на доходи та витрати підприємства під час здійснення кредитних операцій в іноземній валюті?

Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті

1. Які особливості складання та подання фінансової, податкової та статистичної звітності суб'єкта ЗЕД?

2. Порядок декларування валютних цінностей підприємствами-суб'єктами ЗЕД.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу проводять за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять з окремими студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей, консультацій викладача, а також перевірки і захисту індивідуальних завдань, винесених на поточний контроль, тощо.

Форми організації індивідуально-консультативної роботи:

а) за засвоєнням теоретичного і практичного матеріалу: індивідуальні консультації (запитання – відповідь); групові консультації (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за комплексною оцінкою засвоєння матеріалу навчальної дисципліни: підготовка матеріалу для виконання індивідуальних завдань; підготовка до друку наукової статті або тез доповіді.

9. Методи навчання

У процесі викладення дисципліни "Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: лекції проблемного характеру, робота в малих групах, міні-лекції, ділові та рольові ігри. На лекційних і практичних заняттях використовуються матеріали банку візуального супроводу навчального процесу. Відмінність активних та інтерактивних методів навчання від традиційних полягає у високій ефективності навчального процесу, який виявляється у: підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; закріпленні теоретичних знань на практиці; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до соціальної інтеграції.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено в табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Назви тем	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1. Особливості проведення операцій в іновалюті суб'єктами підприємницької діяльності України</i>	<i>Міні лекція, семінар-дискусія з питання "Сучасні та перспективні зміни вимог щодо здійснення, обліку та оподаткування ЗЕД"; презентація результатів роботи в малих групах</i>
<i>Тема 2. Методична та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, у податковому обліку та податкових деклараціях операцій в іноземній валюті</i>	<i>Лекція проблемного характеру "Формування релевантної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень в сфері ЗЕД"; презентація результатів роботи в малих групах</i>

1	2
<i>Тема 3. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ</i>	<i>Лекція проблемного характеру "Ефективне використання банківської системи в роботі підприємства-суб'єкта ЗЕД"; презентація результатів роботи в малих групах</i>
<i>Тема 4. Відображення в обліку експортних операцій підприємства</i>	<i>Лекція проблемного характеру "Податковий облік експорту активів"; презентація результатів роботи в малих групах</i>
<i>Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг</i>	<i>Лекція проблемного характеру "Податковий облік імпорту робіт та послуг"; рольова гра "Профі-ЗЕД"</i>
<i>Тема 6. Організація обліку операцій ЗЕД, що виконуються у рамках бартерного контракту</i>	<i>Лекція проблемного характеру "Оподаткування бартерних операцій із нерезидентами"; презентація результатів роботи в малих групах</i>
<i>Тема 7. Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства</i>	<i>Лекція проблемного характеру "Проблеми розрахунків по ПДВ за давальницькими операціями у сфері ЗЕД"; презентація результатів роботи в малих групах, або: міні-лекція з питання "Розрахунок платежів за використання об'єктів лізингу"; презентація результатів роботи в малих групах</i>
<i>Тема 8. Облік розрахункових і касових операцій в іновалюті</i>	<i>Міні-лекція з питання "Порядок віднесення витрат підприємства на відрядження за кордон до складу витрат"; рольова гра "Службове відрядження до Кіпру"</i>
<i>Тема 9. Особливості обліку інвестицій та кредитів в іновалюті</i>	<i>Лекція проблемного характеру "Позитивні та негативні наслідки іноземного інвестування для підприємства"; презентація результатів роботи в малих групах</i>
<i>Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті</i>	<i>Міні-лекція з питання "Формування звітності за сегментами підприємством-суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності"; презентація результатів роботи в малих групах</i>

Лекції проблемного характеру спрямовані на розвиток логічного мислення студентів, при цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати вирішення проблемної ситуації. Лекції проблемного характеру присвячені питанням, що недостатньо розроблені в законодавчій

та методично-інструктивній літературі, але є актуальними в обліковій роботі на підприємствах-суб'єктах ЗЕД.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу і спрямовані на розширення знань студентів та пов'язання питань обліку безпосередньо з господарською діяльністю підприємства. Лекційне заняття спонукає студентів до самостійного вивчення матеріалу та вирішення поставлених питань.

Робота в малих групах створює можливості для набуття навичок в обліковій роботі та усунення питань, що стали незрозумілими для студентів, у процесі обговорення між ними, без детальних інструкцій із боку викладача.

Ділові та рольові ігри дозволяють реально та комплексно представляти задачі обліку зовнішньоекономічної діяльності, формувати у студентів уміння організовувати облікову роботу на підприємстві, що здійснює ЗЕД, та завдяки появи у кожного студента відповідальності за правильність ведення дорученої ділянки обліку перед групою, активізує процес набуття вмінь та навичок.

10. Методи контролю

Під час навчання студенти отримують знання на лекціях та навички, виконуючи практичні завдання. Оцінювання знань, умінь та навичок студентів проводиться за всіма складовими видами занять, що передбачені програмою навчальної дисципліни "Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності".

Оцінювання знань студентів здійснюють з урахуванням таких критеріїв:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та практики питання, що розглядається;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованими та додатковими джерелами інформації;
- 4) уміння поєднати теоретичну і практичну підготовку під час вирішення конкретних завдань згідно з навчальною програмою дисципліни;
- 5) логічність та стиль викладання матеріалу в письмових роботах, відповідях в аудиторії.

Поточний модульний контроль здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюють сумою набраних

балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів).

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводять у таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- захист індивідуального завдання;
- проведення поточного тестування;
- проведення письмової контрольної роботи;
- експрес-опитування.

Оцінювання знань студента під час практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Зразок завдання до проміжного контролю за модулем 2 "Облік і аналіз підприємницької діяльності суб'єктів ЗЕД"

Завдання 1

1. Українське підприємство імпортувало з Російської Федерації товари загальною вартістю 10 000 євро на умовах DDP. При цьому 22 грудня (курс НБУ 24,90 грн/євро, курс МВРУ 25,02 грн/євро) отримані товари та пакет товаросупроводжувальної документації. 20 січня (курс НБУ 25,15 грн/євро, курс МВРУ 25,18 грн/євро) перераховано оплату іноземному постачальнику. Розрахуйте вартість імпортованих активів для цілей бухгалтерського обліку.

2. Українське підприємство 2 жовтня придбало 1 000 дол. США, при цьому комісійна винагорода банку склала 0,75 %. Розрахуйте вартість придбаної валюти для цілей фінансового обліку, якщо на 02.10 курс НБУ становить 22,95 грн/дол., а курс МВРУ – 23,05 грн/дол.

3. Українське підприємство реалізувало на експорт до Російської Федерації товари загальною вартістю 10 000 євро. При цьому 20 грудня товари відвантажені на повну суму контракту, пакет товаросупроводжувальної документації передано представникові покупця. 22 грудня завершено митне оформлення товарів в режимі "експорт". 20 січня на поточний рахунок отримана оплата від іноземного покупця. Визначте дату, на яку бухгалтеру необхідно визнати доходи від реалізації в бухгалтерському обліку.

4. Українське підприємство імпортувало товари загальною вартістю 100 000 євро на умовах FCA-Будапешт. При цьому 22 грудня отримані товари та пакет товаросупроводжувальної документації; 10 січня здійснено митне оформлення ввезення товарів в режимі "імпорт", мито нараховане за ставкою 10 %, витрати на транспортування за межами України – 1 500 євро, на території України – 1 000 євро, 20 лютого перераховано оплату іноземному постачальнику. Курс НБУ: 22.12 – 25,0 грн/євро; 9.01. та 10.01 – 24,5 грн/євро; 20.02 – 24,7 грн/євро. В якій сумі слід визнати податкові зобов'язання за ПДВ у цій ситуації?

5. Українське підприємство експортувало товари на суму 120 000 євро, отримавши авансом 20 000 євро. Решта суми була отримана в термін, що на 10 днів перевищив граничний термін розрахунків, що встановлений законодавством України. Укажіть суму фінансових санкцій, нарахованих у цьому випадку (в гривнях у перерахунку за курсом 25,1 грн/євро).

Завдання 2

Тести

1. Списання облікової вартості товару при його реалізації на експорт відображається проводкою:

а) Д-т 362 К-т 28;	г) Д-т 902 К-т 28;
б) Д-т 902 К-т 791;	д) свій варіант.
в) Д-т 902 К-т 362;	

2. За якою базисною умовою поставки витрати імпортера (не враховуючи контрактну вартість товару) максимальні:

а) EXW;	г) DDP;
б) DAP;	д) свій варіант.
в) DAT;	

3. Українське підприємство реалізувало товари на експорт на суму 10 000 дол., при цьому 10 вересня відвантажені товари, 12 вересня проведено митне оформлення, 25 вересня отримана виручка на поточний рахунок. Якщо курс НБУ на 10.09 – 22,2 грн/дол., на 12.09 – 22,1 грн/дол., на 25.09 – 22,0 грн/дол., то дохід підприємства слід визнати в сумі:

- а) 222 000 грн;
- б) 221 000 грн;
- в) 200 000 грн;
- г) 152 100 грн;
- д) свій варіант.

4. Якою бухгалтерською проводкою в обліку експортера відображається реалізація товару в рахунок отриманої раніше передоплати (якщо рахунки передплат використовуються підприємством):

- а) Д-т 362 К-т 702;
- б) Д-т 362 К-т 28;
- в) Д-т 681 К-т 702;
- г) Д-т 702 К-т 28;
- д) свій варіант.

5. Нарахування комісійної винагороди банку за реалізацію валюти на МВРУ відображається проводкою:

- а) Д-т 942 К-т 685;
- б) Д-т 92 К-т 685;
- в) Д-т 685 К-т 311;
- г) Д-т 92 К-т 311.

Завдання 3

Українське підприємство ТОВ "СОНА" уклало контракт на експорт товарів на умовах DAT на загальну суму 20 000 євро. Для виконання контракту підприємство придбало ці товари в українського виробника, платника ПДВ. Після одержання авансом 50 % контрактної суми від покупця-нерезидента, ТОВ "СОНА" провело відвантаження товарів на всю суму експортного контракту та погасило заборгованість перед українським постачальником, платником ПДВ, перерахувавши на його рахунок 150 000 грн. Відобразіть проведені операції в бухгалтерському та податковому обліку та визначить фінансовий результат, якщо за транспортування перераховано транспортній організації, платнику ПДВ 12 400 грн, курси валют склалися таким чином:

- на дату отримання авансу – 24,3 грн/євро;
- на дату відвантаження товару – 24,40 грн/євро;
- на дату митного оформлення товарів та їх передання покупцеві – 24,45 грн /євро;
- на дату одержання оплати від покупця – 25,00 грн/євро.

Умовою допуску до іспиту студентів заочної форми навчання є захист контрольної роботи.

Студент денної форми навчання може бути допущений до складання екзамену, якщо кількість балів, отриманих за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю впродовж семестру, в сумі досягла від 35 до 60 балів. Іспит складається в письмовій формі за екзаменаційними білетами.

Зразок екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Спеціальність 8.03050901 "Облік і аудит"

Навчальна дисципліна "Облік і техніка проведення ЗЕО"

Екзаменаційний білет

Завдання 1 – стереотипне (5 балів)

Оберіть правильну відповідь:

1. Придбання валюти для виплати авансу працівникові, що направляє у відрядження, провадиться:

- а) в обмінному пункті, що має ліцензію НБУ;
- б) через уповноважений банк, який отримав ліцензію НБУ на торгівлю іноземною валютою на МВРУ;
- в) шляхом безпосереднього придбання підприємством валюти на МВРУ;
- г) самим працівником, що відряджається, на МВРУ за умови надання необхідних підтверджувальних документів (кошторис витрат на відрядження, платіжне доручення, довіреність на купівлю валюти).

2. У якій валюті ведеться облік і складається фінансова звітність на українських підприємствах, що здійснюють розрахунки з іноземними партнерами в іноземній валюті:

- а) у валюті розрахунку, що зазначена в контракті;
- б) у доларах США;
- в) у євро;
- г) у гривневому еквіваленті, розрахованому за курсом МВРУ;
- д) у гривневому еквіваленті, розрахованому за курсом НБУ.

3. Нарахування курсової різниці на залишок засобів на валютному рахунку підприємства при зміні валютного курсу на дату складання фінансової звітності підприємства відображається записом:

- а) Д-т 362 К-т 714;
- б) Д-т 312 К-т 714;
- в) Д-т 362 К-т 744;
- г) Д-т 312 К-т 744.

4. Підприємство придбало 10 000 доларів США. Курс НБУ на момент перерахування коштів для купівлі валюти становив 22,73 грн/дол.; курс НБУ на момент зарахування коштів на валютний рахунок – 22,70 грн/дол.; курс МВРУ – 22,78 грн/дол. Комісійна винагорода банку склала 1,2 %. У бухгалтерському обліку витрати підприємства необхідно визнати в сумі:

- а) 2 727,60 грн;
- б) 2 733,60 грн;
- в) 3 872,60 грн;
- г) свій варіант.

5. Монетарні статті балансу – це:

а) статті балансу про дебіторську чи кредиторську заборгованість підприємства, що будуть погашені коштами;

б) статті балансу про кошти, а також про такі активи і зобов'язання, що будуть отримані чи оплачені у фіксованій (чи визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів;

в) статті балансу, в яких міститься інформація про валютні цінності підприємства чи розрахунки, що будуть здійснені в іноземній валюті;

г) статті балансу про кошти підприємства, отримані в іноземній валюті, переведені у валюту звітності за валютним курсом на дату складання балансу.

Завдання 2 – діагностичне (10 балів)

У наведених ситуаціях надайте стисло правильну відповідь.

1. Українське підприємство імпортувало з Російської Федерації товари загальною вартістю 10 000 євро на умовах DDP. При цьому 22 грудня (курс НБУ 24,0 грн/євро, курс МВРУ 24,2 грн/євро) отримані товари та пакет товаросупроводжувальної документації. 20 січня (курс НБУ 24,5 грн/євро, курс МВРУ 24,8 грн/євро) перераховано оплату іноземному постачальнику. Розрахуйте вартість імпортованих активів для цілей бухгалтерського обліку.

2. Українське підприємство 2 жовтня придбало 1 000 дол. США, при цьому комісійна винагорода банку склала 1,12 %. Розрахуйте вартість придбаної валюти для цілей фінансового обліку, якщо на 02.10 курс НБУ становив 22,95 грн/дол., а курс МВРУ – 23,05 грн/дол.

3. Українське підприємство реалізувало на експорт до Російської Федерації товари загальною вартістю 10 000 євро на умовах DDP. При цьому 20 грудня товари відвантажені зі складу продавця на повну суму контракту, 22 грудня завершено митне оформлення товарів в митному режимі "експорт", пакет товаросупроводжувальної документації передано представникові покупця, 25 грудня товари оприбутковані покупцем. 20 січня на поточний рахунок отримана оплата від іноземного покупця. Визначте дату, на яку бухгалтеру необхідно визнати доходи від реалізації в бухгалтерському обліку.

4. Підприємство придбало 1 000 євро на МВРУ (курс МВРУ – 25,10 грн/євро, курс НБУ – 25,32 грн/євро) і видало як аванс працівнику відділу збуту на відрядження за кордон (курс НБУ – 25,05 грн/євро), аванс використано повністю, до авансового звіту, що затверджений керівником (курс НБУ – 25,19 грн/євро), прикладені документи, що підтверджують суму та зв'язок витрат з господарською діяльністю. Наведіть бухгалтерський запис, що відображає нарахування витрат на відрядження за кордон, вказавши суму.

5. Українське підприємство імпортувало товари загальною вартістю 100 000 євро на умовах FCA-Будапешт. При цьому 22 грудня – отримані товари та пакет товаросупроводжувальної документації; 10 січня – здійснено митне оформлення ввезення товарів у режимі "імпорт", мито нараховане за ставкою 5,6 %, витрати на транспортування за межами України – 1 500 євро, по території України – 1 000 євро, 20 лютого перераховано оплату іноземному постачальнику. Курс НБУ: 22.12 – 25,0 грн/євро; 9.01. та 10.01 – 24,5 грн/євро; 20.02 – 24,7 грн/євро. В якій сумі слід визнати податкові зобов'язання за ПДВ у цій ситуації?

Завдання 3 – діагностичне (10 балів)

Для виконання імпортного контракту підприємство 26.03 подало заяву в уповноважений банк на придбання 9 000 євро. Операція проведена банком 28.03, іноземна валюта зарахована на поточний рахунок підприємства, комісійна винагорода банку складає 1,15 %. Перерахування суми нерезиденту повинне відбудеться 02.04. Отже, для складання фінансової звітності за перший квартал бухгалтер провів переоцінку залишку валютних засобів на банківському рахунку (на 26.03 валютних засобів підприємство не мало). Відобразити операції в бухгалтерському та податковому обліку.

26.03 – курс НБУ – 24,45 грн/євро; курс МВРУ – 24,55 грн/євро;
28.03 – курс НБУ – 24,51 грн/євро; курс МВРУ – 24,57 грн/євро;
31.03 – курс НБУ – 24,56 грн/євро; курс МВРУ – 24,58 грн/євро;
02.04 – курс НБУ – 24,52 грн/євро; курс МВРУ – 24,53 грн/євро.

Завдання 4 – евристичне (15 балів)

На основі вихідних даних, наведених далі, необхідно: а) відобразити комплекс зовнішньоекономічних операцій підприємства в бухгалтерському обліку; б) визначити фінансовий результат за звітний період; в) відобразити комплекс зовнішньоекономічних операцій у податковому обліку; г) визначити нарахований податок на прибуток у звітному періоді.

Зовнішньоторговельна фірма "ДАНА" на 1 січня мала залишок валюти на поточному валютному рахунку в сумі 10 000 євро та 100 000 рос. рублів і протягом кварталу здійснило операції у такій послідовності:

1) 10.01 для проведення переговорів та укладання зовнішньоторговельного контракту з французькою фірмою *L'Honore* заступник директора зі збуту Іванов І. І. відряджений до м. Тулуза на 5 днів, отримавши аванс згідно з попереднім кошторисом: проїзд – 2 380 грн та 500 євро, проживання 3 доби по 80 євро;

2) 15.01 Іванов І. І. повернувся з відрядження, надавши укладений контракт № 01/Е на експорт товарів загальною вартістю 200 000 євро на умовах DAT (пункт на кордоні України), форма розрахунку – 50 % передоплата, а також авансовий звіт, який супроводжується такими документами:

а) посвідчення про відрядження з відмітками "Вибув із м. Харкова 10.01", "Прибув до м. Харкова 15.01";

б) копія паспорта з відмітками органів прикордонного контролю, про те, що кордон України Іванов І. І. перетнув 11 січня та 14 січня;

в) білети на проїзд залізницею "Харків – Київ" (вартість 160 грн, у тому числі ПДВ), "Париж – Тулуза" (вартість 100 євро), "Тулуза – Париж" (вартість 110 євро), "Київ – Харків" (вартість 120 грн, в тому числі ПДВ), авіаквитки "Київ – Париж" (вартість 2 100 грн, у тому числі ПДВ), "Париж – Київ" (вартість 300 євро);

г) рахунок готелю на суму 160 євро, у тому числі послуги прасування 10 євро;

д) рахунок за міжнародні переговори із ЗТФ "ДАНА" на суму 40 євро;

3) 16.01 затверджено авансовий звіт Іванова І. І.;

4) 17.01 проведено розрахунок з Івановим І. І. за службовим відрядженням за кордон. Для виконання контракту № 01/Е укладено зовнішньоторговельний контракт № 01/І на придбання цих товарів у російського виробника. Загальна вартість контракту № 01/І становить 2 500 000 рос. рублів на умовах FCA, оплата здійснюється після відвантаження товарів банківським переказом;

5) 29.01 на поточний рахунок зараховано аванс від фірми *L'Honore*;

6) 30.01 отримано повідомлення від російського виробника про те, що товари готові для відвантаження;

7) 02.02 товари за контрактом № 01/І відвантажені російським підприємством та автотранспортом доставлені до залізниці, де разом із пакетом товаросупроводжувальної документації отримані представником ЗТФ "ДАНА";

8) 05.02 подана митна декларація для проведення митного оформлення ввезення товарів в режимі "імпорт", за якою нараховане мито (7 %), плата за митне оформлення та ПДВ; згідно з довідкою перевізника вартість транспортування територією України складає 14 000 грн (у тому числі ПДВ) та 26 000 грн – вартість транспортування за межами України (без ПДВ). Подана в уповноважений банк заява на придбання 2 400 000 рос. рублів для оплати імпортованих товарів;

9) 06.02 іноземна валюта в сумі 2 400 000 рос. рублів придбана на МВРУ за курсом 0,371 грн/рос. рубль і зарахована на поточний рахунок ЗТФ "ДАНА", комісійна винагорода банку становить 2,1 %;

10) 08.02 погашена заборгованість перед російським виробником, а також перераховано 90 000 грн українській транспортній організації, із них 40 000 грн (без ПДВ) за перевезення з Росії до митниці, а 50 000 грн (в тому числі ПДВ) – за перевезення до пункту на кордоні України на експорт;

11) 28.02 товари відвантажені на експорт за контрактом № 01/Е, подана митна декларація для проведення митного оформлення вивезення товарів в режимі "експорт", нарахована плата за митне оформлення 1 850 грн;

12) 20.03 отримано решту оплати від фірми *L'Honore*;

13) 25.03 укладено контракт № 02/І на придбання товарів турецького походження на суму 100 000 євро на умовах FOB (Стамбул), форма розрахунків – 100 % передоплата;

14) 29.03 кошти, отримані від фірми *L'Honore*, 29 січня перераховані турецькій фірмі в ході виконання зобов'язань за контрактом № 02/І.

Курси НБУ наведені в табл. 1.

Курси Національного банку України (НБУ)

Дата	Курс НБУ		Дата	Курс НБУ		Дата	Курс НБУ	
	грн/руб.	грн/євро		грн/руб.	грн/євро		грн/руб.	грн/євро
31.12	0,304	24,30	30.01	0,319	24,48	28.02	0,339	24,50
10.01	0,303	24,40	02.02	0,320	24,47	01.03	0,340	24,55
15.01	0,305	24,38	04.02	0,321	24,49	15.03	0,341	24,52
16.01	0,310	24,45	05.02	0,322	24,48	20.03	0,352	24,48
17.01	0,315	24,50	06.02	0,323	24,41	29.03	0,353	24,46
29.01	0,318	24,47	08.02	0,325	24,43	31.03	0,365	24,45

Критерії оцінювання екзаменаційних завдань

Оцінювання рівня відповідей студентів на теоретичні запитання та вирішення практичних завдань відбувається таким чином:

Завдання 1 характеризує професійні навички студента на стереотипному рівні та оцінюється максимально на рівні 5 балів (за 100-бальною шкалою). Завдання представлене у формі тестів, які мають одну правильну відповідь. **Діагностичні завдання 2 та 3** рівноцінні. Їх оцінюють по 10 балів за кожне. Правильно вирішені діагностичні завдання 2 та 3 дають змогу студентові набрати ще 20 балів та отримати максимальну оцінку на рівні 25 балів (за 100-бальною шкалою). Діагностичні завдання мають розрахунковий характер, тому відповідь студента має супроводжуватися наведеними розрахунками, в іншому випадку така відповідь не буде зарахована як правильна. Максимальну кількість балів ставлять, якщо студент у повному обсязі з відповідними поясненнями здійснює всі розрахунки та не допускає арифметичних помилок. Якщо студент не наводить пояснення або допускає розрахункові помилки, або не в повному обсязі наводить бухгалтерські записи й розрахунки, він отримує тільки 8 балів як за завдання 2, так і за завдання 3. Якщо допущені серйозні помилки, які вплинули на хід рішення, чи обраний неправильний спосіб рішення на якомусь з етапів, що суттєво вплинуло на хід розв'язання та кінцевий результат, студент отримує від 1 до 7 балів за завдання 2 або завдання 3.

Завдання 4 оцінюється максимально у 15 балів і дає можливість студентові отримати максимальну оцінку 40 балів. Це завдання – евристичне. Максимальну кількість балів (15) за завдання 4 студент отримує за умови детального наведення всіх бухгалтерських записів, розрахунків і пояснень та в разі подання кінцевого висновку. У разі відсутності пояснень

у ході вирішення та кінцевого висновку ставлять 12 балів. Студент отримує від 6 до 11 балів, якщо у ході вирішення виникли суттєві або розрахункові помилки, які викривили кінцевий результат рішення (залежно від змісту та ступені помилковості дій). Лише 5 балів отримує студент у разі формальної відповіді без коректних бухгалтерських записів або, якщо завдання виконано менш ніж на 50 %, або у разі грубої логічної помилки, яка призвела до обрання неправильного ходу рішення, за умови правильного виконання більш ніж 25 % завдання.

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, отриманих за результатами перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Таблиця 11.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навч. тижд.	Години	Форми навчання	Рівень сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Максимальний бал		
1	2	3	4	5	6		
Змістовий модуль 1 Облік операцій в іноземній валюті					60,00		
ОТПЗЕО 1 Знати особливості здійснення зовнішньоекономічних операцій суб'єктами підприємницької діяльності України	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Особливості проведення операцій в іноземній валюті суб'єктами підприємницької діяльності України	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Завдання 1. Розв'язування задач на вибір оптимальної умови постачання за "Інкотермс-2010". Розв'язування задач на визначення митної вартості, контрактної вартості, балансової вартості товару при здійсненні зовнішньоекономічних операцій	Активна участь у виконанні практичних завдань	1

1		2	3	4		5	6	
ОТПЗЕО 2	Знати методичну та нормативну базу відображення в обліку та звітності операцій в іноземній валюті	СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику		0,5	
			Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Методична та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, у податковому обліку та податкових деклараціях операцій в іноземній валюті	Робота на лекції	0,5
				2	Практичне заняття	Завдання 2. Методи визначення митної вартості товару. Розв'язування задач щодо визначення курсових різниць; віднесення статей балансу до монетарних та немонетарних. Розв'язування задач щодо визначення курсових різниць у податковому обліку за операціями перерахунку заборгованості та грошових коштів підприємства в іноземній валюті	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування	1
	Вміти відобразити в бухгалтерському та податковому обліку купівлю та продаж валюти на МВРУ	СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		0,5	
			Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ	Робота на лекції	0,5
				2	Практичне заняття	Завдання 3. Розв'язування задач щодо відображення в бухгалтерському та податковому обліку суб'єкта ЗЕД операцій з придбання іноземної валюти. Розв'язування задач щодо відображення в обліку суб'єкта ЗЕД операцій з реалізації іноземної валюти на МВРУ	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування	1
СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		0,5			

1	2	3	4	5	6			
ОТПЗЕО 2	Вміти відображати в обліку основні експортні операції резидентів з іноземними партнерами	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Відображення в обліку експортних операцій підприємства	Робота на лекції	0,5	
			2	Практичне заняття	Завдання 4. Розв'язування задач щодо відображення в реєстрах бухгалтерського та податкового обліку експортера реалізації продукції іноземному покупцю з попередньою оплатою та на умовах його кредитування. Відображення в обліку експортних операцій із частковими поставками і сплатами	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування	1	
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		0,5	
	Вміти відображати в обліку основні імпорتنі операції резидентів	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг	Робота на лекції	0,5	
			2	Практичне заняття	Завдання 5. Відображення в обліку експортних операцій із частковими поставками і сплатами, повернення товару. Розв'язування задач щодо відображення в обліку імпортера купівлі товарів на умовах попередньої оплати та на умовах кредитування	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування	1	
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		0,5	
	Вміти відображати в обліку основні імпорتنі операції резидентів	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг Особливості здійснення імпорتنих операцій без ввезення товару на територію України. Особливості здійснення експортних операцій без вивезення продукції за кордон України	Робота на лекції	0,5

1	2	3	4	5	6				
		2	Практичне заняття	Завдання 6. Розв'язування задач щодо відображення в реєстрах бухгалтерського та податкового обліку резидента України експортних операцій без вивезення продукції та імпорتنних операцій без ввезення товарів	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування, письмова контрольна робота	13			
	CPC	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		0,5			
Змістовий модуль 2									
Облік і аналіз підприємницької діяльності суб'єктів ЗЕД									
ОТПЗЕО 2	Знати порядок організації обліку зовнішньоекономічних операцій, що виконуються в рамках бартерного контракту	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Організація обліку операцій ЗЕД, що виконуються в рамках бартерного контракту	Робота на лекції	0,5	
				2	Практичне заняття	Завдання 7. Порядок бухгалтерського та податкового обліку бартерних операцій у сфері ЗЕД; порядок обліку бартерних операцій із нематеріальними активами та послугами	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування	1	
				CPC	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		0,5
				Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства. Бухгалтерський і податковий облік операцій із давальницькою сировиною у сфері ЗЕД	Робота на лекції	0,5
2	Практичне заняття	Завдання 8. Розв'язання практичних задач із обліку операцій із переробки іноземних товарів виконавцями-резидентами на митній території України. Розв'язання практичних задач із обліку операцій з переробки вітчизняних товарів нерезидентами за межами України	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування		1				

1	2	3	4	5	6		
ОТПЗЕО 2	Уміти обліковувати зовнішньоекономічні операції за договорами комісії і консигнації	СРС	4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою	0,5	
			Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства Облік зовнішньоекономічної діяльності з залученням комісіонерів і консигнаторів	Робота на лекції
		СРС		2	Практичне заняття	Завдання 9. Розв'язання завдань із бухгалтерського та податкового обліку експортних та імпорتنих операцій за договорами комісії	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування, письмова контрольна робота
			4	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		0,5
	Знати основи обліку касових операцій в іноземній валюті	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Облік розрахункових і касових операцій в іноземній валюті	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Завдання 10. Відображення в обліку розрахунків із підзвітними особами, яких було відряджено за кордон. Відображення в обліку розрахунків із підзвітними особами, яких було відряджено за кордон, із використанням корпоративної пластикової картки	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування, письмова контрольна робота	13
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		0,5
	Знати особливості здійснення та обліку ЗЕД, здійснюваної через філії та дочірні підприємства	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Особливості обліку інвестицій та кредитів в іноземній валюті	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Завдання 11. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку операцій підприємства щодо отримання і погашення кредитів у іноземній валюті	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування	1

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6			
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою	0,5		
ОТПЗЕО 3	Вміти складати звітність підприємств-суб'єктів ЗЕД	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті	Робота на лекції	0,5
		6	Ауд.	2	Практичне заняття	Завдання 12. Заповнення фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та складання Декларації щодо валютних цінностей підприємства	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне експрес-опитування, письмова контрольна робота	13
			СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел на задану тематику. Виконання практичних завдань за темою		0,5
			Ауд.		Передекзаменаційна консультація	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	40
			Екзамен	Виконання завдань екзаменаційного білета				
	СРС	8	Підготовка до екзамену	Повторення матеріалів змістових модулів				
Усього годин		144	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни			100		
з них								
<i>аудиторні</i>		48	33 %	<i>поточний контроль</i>		60		
<i>самостійна робота</i>		96	67 %	<i>підсумковий контроль</i>		40		

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2, 11.3.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
4	9,5	4,5	9,5	4,5	9,5	4,5	9,5	2,5	2,0		

Примітка. T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістовного модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	ДЗ	Письмова контрольна робота	Усього
1		2	3	4	5	6
ЗМ 1	Тема 1. Особливості проведення операцій в інвалюті суб'єктами підприємницької діяльності України	0,5	1	0,5	–	2
	Тема 2. Методична та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, у податковому обліку та податкових деклараціях операцій в іноземній валюті	0,5	1	0,5	–	2
	Тема 3. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ	0,5	1	0,5	–	2
	Тема 4. Відображення в обліку експортних операцій підприємства	0,5	1	0,5	–	2
	Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг	1	2	1	12	16
ЗМ 2	Тема 6. Організація обліку операцій ЗЕД, що виконуються у рамках бартерного контракту	0,5	1	0,5	–	2

Закінчення табл. 11.3

1	2	3	4	5	6
Тема 7. Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства	1	2	1	–	4
Тема 8. Облік розрахункових і касових операцій в інвалюті	0,5	1	0,5	12	14
Тема 9. Особливості обліку інвестицій та кредитів в інвалюті	0,5	1	0,5	–	2
Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті	0,5	1	0,5	12	14
Усього	6	12	6	36	60

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.4.

Таблиця 11.4

Розподіл балів за тижнями

Теми змістовного модулю		Лекційні заняття	Практичні заняття	ДЗ	Поточні КР	Екзамен	Усього	
ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	0,5	1	0,5	–	–	2
	Тема 2		0,5	1	0,5	–	–	2
	Тема 3	2 тиждень	0,5	1	0,5	–	–	2
	Тема 4		0,5	1	0,5	–	–	2
	Тема 5	3 тиждень	1	2	1	12	–	16
ЗМ 2	Тема 6	4 тиждень	1	2	1	–	–	4
	Тема 7	5 тиждень	1	2	1	12	–	16
	Тема 8							
	Тема 9	6 тиждень	1	2	1	12	–	16
	Тема 10							
	Екзамен		–	–	–	–	–	40
Усього		6	12	6	36	40	100	

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.5).

Таблиця 11.5

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Войтенко Т. ВЭД: бухгалтерский и налоговый учет в подробностях / Т. Войтенко, Н. Курган. – Х. : Фактор, 2013. – 448 с.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.
3. Дубініна А. А. Митна справа : підручник / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна, О. І. Зельніченко. – К. : Центр учбової літератури. – 2010. – 320 с.
4. Ємельяненко Т. Довідник ЗЕДівця / Т. Ємельяненко, Н. Курган. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Х. : Фактор, 2012. – 496 с.
5. Казанова М. Валютні операції: порядок здійснення та облік / М. Казанова, Н. Вороная, Н. Курган. – Х. : Фактор, 2012. – 256 с.
6. Ліпич Л. Г. Формування стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств : монографія / Л. Г. Ліпич, А. О. Фатенок-Ткачук. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 220 с.
7. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник / В. Є. Єрмаченко, С. В. Лабунська, О. Г. Маляревська та ін. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 480 с.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193 // Положення (стандарт) бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік : зб. систематизованого законодавства. – Х. : Фактор, 2011. – 432 с.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні / Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 36. – Ст. 420.
10. Про зовнішньоекономічну діяльність / Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1991. – № 29. – Ст. 377.
11. Про систему валютного регулювання і валютного контролю / Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.1993 р. № 15-93 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – № 17. – Ст. 184.

12.2. Додаткова

12. Бурмістров В. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підруч. / В. Бурмістров, К. Холодов. – Тернопіль : Екон. думка. – 2011. – 365 с.

13. Волкова І. А. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / І. А. Волкова, М. В. Реслер, О. Ю. Калініна. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 304 с.

14. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: посіб. для студ. вищ. навч. закладів / За ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, І. Ю. Сіваченка ; Одеський державний економічний університет. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 791 с.

15. Кадуріна Л. О. Облік зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах України : теорія, практика, рекомендації : навч. посіб. / Л. О. Кадуріна, М. С. Стрельнікова. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 605 с.

16. Шкурупій О. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / О. В. Шкурупій, В. В. Гончаренко, І. А. Артеменко. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

12.3. Інформаційні ресурси

17. Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=988_007.

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

19. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах, затверджена постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003 р. № 492 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.

20. Інструкція про порядок здійснення контролю за експортними, імпорнтними операціями, затверджена постановою Правління Національного

банку України від 24.03.1999 р. № 136 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0338-99>.

21. Інформаційний портал "Бухгалтер 911" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/SiteContent.aspx>.

22. Митний кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 13.03.2012 р. № 4495-VI291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

23. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.

24. Податковий кодекс України, затверджений Верховною Радою України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

25. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів), затверджене наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 р. № 201 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01>.

26. Правила використання готівкової іноземної валюти на території України, затверджені постановою Правління Національного банку України від 30.05.2007 р. № 200 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0656-07>.

27. Правила торгівлі іноземною валютою, затверджені постановою Національного банку України від 10.08.2005 р. № 281 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1041-06>.

28. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

29. Про застосування Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів : Указ Президента України від 04.10.94 р. № 567/94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/567/94>.

30. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті : Закон України від 23.09.1994 р. № 185/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>.

12.4. Методичне забезпечення

31. Лабунська С. В. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічної діяльності" для студентів спеціальності "Облік і аудит" заочної форми навчання / укл. С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 32 с.

32. Лабунська С. В. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічної діяльності" для студентів спеціальності "Облік і аудит" заочної форми навчання / укл. С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина ; Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2009. – 32 с.

33. Лабунська С. В. Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій : практикум для студентів спеціальності "Облік і аудит" усіх форм навчання / укл. С. В. Лабунська, О. В. Прокопішина ; Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2012. – 80 с.

34. Прокопішина О. В. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Облік зовнішньоекономічних операцій підприємств туристичної галузі" для студентів спеціальності 8.14010301 "Туризмознавство" всіх форм навчання / укл. О. В. Прокопішина. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 48 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій" за Національною рамкою кваліфікацій України

57

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Особливості проведення операцій в інвалюті суб'єктами підприємницької діяльності України					
Засвоєння особливостей проведення операцій в іноземній валюті резидентами України; засвоєння відмінностей базисних умов постачання за "Інкотермс-2010"	Сутність і види зовнішньоекономічних операцій, порядок застосування базисних умов постачання "Інкотермс-2010" українськими експортерами та імпортерами	Знати, що зовнішньоекономічна діяльність підприємств регламентується законодавством України та міжнародними документами	Вміти користуватися міжнародними правилами Інкотермс-2010 для аналізу рентабельності експортної операції та вибору кращої умови постачання; користуватися спеціальними нормативно-правовими документами, що регулюють облік ЗЕД підприємства	Презентувати результати аналізу рентабельності експортної операції на різних базисних умовах постачання	Самостійно систематизувати нормативно-правову базу з питань організації зовнішньоекономічних операцій резидентів України; відповідальність за правильність складання міжнародних контрактів та вибір кращої базисної умови постачання

1	2	3	4	5	6
Тема 2. Методична та нормативна база відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, у податковому обліку та податкових деклараціях операцій в іноземній валюті					
Здатність до застосування стандартизованого порядку обліку операцій в іноземній валюті, згідно вимог П(С)БО № 21 "Вплив зміни валютних курсів"	Сутність монетарних статей балансу. Сутність курсових різниць і порядок їх відображення в обліку.	Знати, що порядок відображення в обліку і звітності підприємств операцій з майном і зобов'язаннями, вартість яких виражена в іноземній валюті, регламентується П(С)БО № 21 "Вплив змін валютних курсів"	Вміти розраховувати середньозважені валютні курси для цілей бухгалтерського, податкового та управлінського обліку; складати бухгалтерські проведення за курсовими різницями, коректно використовуючи відповідні субрахунки	Ефективно формувати достовірну інформацію про товарорух, рух коштів у національній та іноземній валютах, інших операцій, проведених під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності	Вчасно визначати та розраховувати курсові різниці за операціями в іноземній валюті; самостійно систематизувати положення, інструкції, методичні рекомендації з питань організації бухгалтерського та податкового обліку операцій в іноземній валюті
Тема 3. Відображення в бухгалтерському та податковому обліку купівлі та продажу валюти на МВРУ					
Здатність до складання бухгалтерських проведення та відповідних записів із документування та обліку купівлі і продажу іноземної валюти на МВРУ	Відображення в обліку купівлі іноземної валюти на МВРУ; відображення в обліку операції з реалізації безготівкової іноземної валюти	Знати порядок відкриття, обслуговування, закриття рахунків в іноземній валюті в уповноважених банках України; знати типові бухгалтерські проведення з обліку купівлі і продажу іноземної валюти	Уміти здійснювати облік реалізації іноземної валюти на МВРУ; готувати пакет документів для відкриття рахунків в іноземній валюті в уповноважених банках України	Презентувати результати відображення в обліку операцій із купівлі-продажу іноземної валюти на МВРУ	Відповідальність за точність і правильність складання бухгалтерських проведення з обліку купівлі і продажу іноземної валюти на МВРУ

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Відображення в обліку експортних операцій підприємства					
Здатність до документування та складання відповідних бухгалтерських записів з обліку експортних операцій резидентів України	Відображення в обліку експортних операцій та розрахунків з іноземними покупцями	Знати загальну схему відображення в обліку експортних операцій; знати порядок організації синтетичного та аналітичного обліку експорту товарів; знати особливості оподаткування експортних операцій	Уміти здійснювати облік та контроль за своєчасним надходженням експортної виручки; опрацьовувати первинні документи, пов'язані з рухом товарів на експорт; вести облік товарів за матеріально відповідальними особами та за напрямками руху; готувати пакет товаросупроводжувальної документації в разі реалізації товарів на зовнішніх ринках	Презентувати результати відображення в обліку експортних операцій підприємства; презентувати результати визначення митної вартості та відповідних митних платежів при експорті	Самостійно обирати оптимальну форму розрахунку з іноземними покупцями і замовниками; відповідальність за точність і правильність складання бухгалтерських проведення з обліку експортних операцій підприємства-резидента
Тема 5. Облік імпорту товарів, робіт, послуг					
Здатність до документування та складання відповідних бухгалтерських записів з обліку імпорتنних операцій резидентів України	Відображення в обліку розрахунків і платежів, застосовуваних під час імпорту	Знати загальну схему відображення в обліку операцій з імпорту товарів, робіт, послуг; знати особливості оподаткування імпорتنних операцій	Уміти визначати балансову вартість імпортованих товарів оцінювати дебіторську і кредиторську заборгованість по імпортних контрактах; відобразити в обліку рух імпортованих товарів; здійснювати облік та контроль за розрахунками суб'єктів ЗЕД	Презентувати результати відображення в обліку імпортних операцій підприємства; презентувати результати визначення митної вартості та відповідних митних платежів при імпорті	Відповідальність за точність і правильність визначення облікової вартості імпортованих товарів; відповідальність за точність і правильність складання бухгалтерських проведення з обліку імпортних операцій підприємства-резидента

1	2	3	4	5	6
Тема 6. Організація обліку операцій ЗЕД, що виконуються у рамках бартерного контракту					
Здатність до документування та складання відповідних бухгалтерських записів з обліку бартерних операцій підприємств-резидентів України	Відображення в обліку розрахунків і платежів, застосовуваних у разі міжнародних бартерних операцій	Знати нормативну базу України, що регулює укладення бартерних контрактів у сфері ЗЕД; знати загальну схему відображення в обліку бартерних операцій	Уміти розраховувати курсові різниці, що виникають під час погашення кредиторської та дебіторської заборгованостей за бартерними контрактами; проводити та відображати в обліку операції за бартерними контрактами	Презентувати результати відображення в обліку бартерних операцій підприємства	Відповідальність за правильність складання бухгалтерських проводень з обліку бартерних операцій підприємства-резидента
Тема 7. Особливості обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства					
Здатність до документування та складання відповідних бухгалтерських записів з обліку лізингових операцій, операцій із давальницькою сировиною, операцій, що виконуються за угодами комісії та консигнації підприємствами України	Відображення в обліку операцій із давальницькою сировиною, лізингових операцій, операцій, що виконуються за угодами комісії та консигнації	Знати порядок облікування розрахунків підприємства – суб'єкта ЗЕД з посередниками-нерезидентами при непрямому виході на зарубіжні ринки; знати порядок відображення в обліку операції українського підприємства – посередника з нерезидентами під час здійснення реалізації та придбання товарів на їх користь	Вміти проводити та відображати в обліку операції, пов'язані з переробленням давальницької сировини за різних форм оплати послуг; вміти проводити та відображати в бухгалтерському обліку операції фінансового та операційного лізингу в ЗЕД	Презентувати результати відображення в обліку лізингових операцій, операцій з давальницькою сировиною, операцій, що виконуються за угодами комісії та консигнації підприємствами України	Відповідальність за правильність обґрунтування доцільності залучення посередників у разі роботи на зарубіжних ринках; самостійне визначення оптимальної форми розрахунків за зовнішньоторговельними угодами

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Облік розрахункових і касових операцій в іновалюті					
Здатність до документування та складання відповідних бухгалтерських записів з обліку касових операцій в іноземній валюті підприємства-суб'єкта ЗЕД	Відображення в обліку розрахункових і касових операцій з обліку готівки в іновалюті; відображення в обліку проведення розрахунків за відрядженнями за кордон	Знати порядок обліковування розрахункових і касових операцій підприємства-суб'єкта ЗЕД	Вміти проводити облік готівкових надходжень та витрат із валютної каси підприємства; організувати обіг документів, якими оформлюється відрядження підзвітної особи за кордон; проводити контроль за станом розрахункових операцій підприємства-суб'єкта ЗЕД	Презентувати результати відображення в обліку готівкових надходжень та витрат із валютної каси підприємства, відрядження підзвітної особи за кордон	Відповідальність за правильність складання бухгалтерських проведень з обліку розрахункових і касових операцій в іноземній валюті, операцій із командировання підзвітних осіб за кордон
Тема 9. Особливості обліку інвестицій та кредитів в іновалюті					
Здатність до відображення в бухгалтерському та податковому обліку надходження інвестицій та кредитів в іноземній валюті	Відображення в обліку отримання та обслуговування валютних кредитів та інвестицій українськими підприємствами	Знати порядок обліку інвестицій та кредитів в іноземній валюті, які залучують підприємства-резиденти України	Уміти формувати пакет документів для отримання кредиту у іноземній валюті; вміти обирати вид кредитування максимально вигідний для підприємства згідно з його стратегічними цілями	Презентувати результати відображення в обліку надходження та використання інвестицій, надходження, використання та погашення кредитів в іноземній валюті	Відповідальність за правильність складання бухгалтерських проведень з обліку інвестицій та кредитів, отриманих в іноземній валюті

1	2	3	4	5	6
Тема 10. Складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства та порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті					
Здатність до підготовки та складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства	Зміст та порядок заповнення актуальних форм фінансової та податкової звітності; порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті	Знати методичні основи щодо складання декларації з податку на прибуток підприємства; алгоритм визначення оподаткованого прибутку та податкового зобов'язання з податку на прибуток; декларація підприємства	Вміти визначати фінансові результати ЗЕД; складати бухгалтерську звітність, що містить інформацію, необхідну для економічного аналізу та розробки стратегії розвитку ЗЕД; скласти форми фінансової звітності, які містять відомості про капітал підприємства у іноземній валюті	Презентувати результати декларування валютних цінностей підприємства; презентувати результати складання податкової звітності стосовно зовнішньоекономічної діяльності підприємства	Відповідальність за правильність складання фінансової та податкової звітності стосовно зовнішньоекономічної діяльності підприємства-резидента України

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Програма навчальної дисципліни	9
4. Структура навчальної дисципліни.....	15
5. Теми практичних занять	16
5.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	19
6. Самостійна робота студентів	21
7. Індивідуальне завдання.....	24
7.1. Тематика індивідуальних завдань.....	26
7.2. Контрольні запитання для самодіагностики	27
8. Індивідуально-консультативна робота	31
9. Методи навчання	32
10. Методи контролю	34
11. Розподіл балів, які отримують студенти	44
12. Рекомендована література.....	53
12.1. Основна	53
12.2. Додаткова	54
12.3. Інформаційні ресурси.....	54
12.4. Методичне забезпечення	56
Додатки.....	57

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОБЛІК І ТЕХНІКА ПРОВЕДЕННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ"
для студентів спеціальності
8.03050901 "Облік і аудит"
усіх форм навчання**

Укладачі: **Лабунська** Світлана Віталіївна
Прокопішина Олена Вікторівна
Курган Наталя Володимирівна

Відповідальний за випуск *А. А. Пилипенко*

Редактор *О. В. Анацька*

Коректор *В. В. Міхно*

План 2016 р. Поз. № 15.

Підп. до друку 14.07.2016 р. Формат 60x90 1/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 4,0. Обл.-вид. арк. 5,0. Тираж 40 пр. Зам. № 125.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*